

Ishøj Kommunes brug af bestemmelsen vedr. forældrepålæg

Center for Børn og Forebyggelse har gennemført en miniundersøgelse af kommunens brug af bestemmelsen vedrørende forældrepålæg. Resultaterne af undersøgelsen præsenteres i dette notat, som også beskriver resultaterne af Rambølls og Socialstyrelsens evaluering af forældrepålæg i 2011.

Forældrepålæg

Kommunerne har mulighed for at træffe afgørelse om at anvende forældrepålæg jf. lov om social service § 57 a. Formålet med forældrepålæg er at tydeliggøre forældrenes ansvar i forbindelse med udsatte børns adfærd og udvikling og bidrage til at forældrene i højere grad påtager sig dette ansvar.

Reglerne om forældrepålæg blev indskrevet i lov om social service i marts 2006. I forbindelse med vedtagelsen af lov om skærpelsen af reaktionsmuligheder over for kriminalitetstruede børn og unge, der trådte i kraft 1. juli 2009, blev reglerne skærpet således at forældrepålæg blev ændret fra en *kan-bestemmelse* til en *skal-bestemmelse*.¹

Af Ankestyrelsens og Socialstyrelsens beskrivelse af reglerne om forældre- og ungepålæg fremgår det, at forældrepålæg er "*et specificeret, fremadrettet krav fra kommunen om en eller flere konkrete opgaver og pligter, som forældremyndighedsindehaveren skal påtage sig*".² Via forældrepålægget kan kommunen således stille krav om, at forældrene bidrager aktivt til at sikre deres barns udvikling og trivsel og til at håndtere barnets eller den unges udfordringer.

Følgende betingelser skal være opfyldt, før kommunen kan benytte bestemmelsen vedrørende forældrepålæg:

- "*der er risiko for at barnets eller den unges udvikling er i fare, og at risikoen skyldes, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit ansvar*
- *at forældremyndighedsindehaveren vurderes at være i stand til at løfte forældreansvaret*
- *der skal være udarbejdet en børnefaglig undersøgelse, som viser, at der er behov for at iværksætte en foranstaltning*"³

Desuden er det en betingelse, at der foreligger oplysninger om enten ulovligt skolefravær / manglende opfyldelse af undervisningspligten, kriminalitet eller alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge eller om manglende samarbejdsvilje hos forældrene omkring barnets sag.

Ved brug af forældrepålæg pålægges forældrene konkrete opgaver eller pligter, som skal bidrage til at håndtere barnets eller den unges udfordringer. Det kan eksempelvis dreje sig om, at forældrene pålægges at sørge for, at barnet/den unge kommer i skole eller daginstitution; at deltage i et forældreprogram eller at deltage i møder med relevante myndigheder.

¹ *Evaluering af forældrepålæg (§57A) og ungepålæg (§57B)*. Rambøll & Socialstyrelsen. 2011. (s. 3)

² *Styrk forældreansvaret for udsatte børn og unge – et overblik over reglerne om forældre- og ungepålæg*. Ankestyrelsen & Socialstyrelsen. 2013.

³ *Ibid.*

Ved brug af forældreplæg er det en forudsætning, at det konkrete forældreplæg lever op til følgende kriterier⁴:

- At det er en direkte sammenhæng mellem plæggets indhold og den adfærd eller ændring i adfærd, som man ønsker hos barnet eller den unge.
- At der er et rimeligt forhold mellem, hvor indgribende plægget er, og hvor omfattende problemet er.
- At forældreplægget er sagligt velbegrundet og i øvrigt ligger inden for formålet i lov om social service.
- At forældrene har reel mulighed for at efterleve plægget (at barnet / den unge fx ikke har nået en alder, hvor forældrenes indflydelse på barnet/den unges adfærd er for begrænset).
- At forældrene kun pålægges at foretage handlinger eller lignende, som ligger inden for rammerne af ansvarlig forældremyndighedsudøvelse.
- At plæggets indhold fastlægges, så forældrene har mulighed for at opfylde deres øvrige forpligtelser (ift. øvrig familie, arbejde, uddannelse mv.).

Hvis et plæg ikke efterleves, skal kommunen træffe afgørelse om manglende efterlevelse (forudsat at den manglende efterlevelse ikke kan begrundes i undskyldelige forhold). En afgørelse om manglende efterlevelse medfører et stop for udbetaling af børne- og ungeydelsen og at barnet/den unge ikke medregnes ved beregning af boligstøtte.⁵

Ishøj Kommunes erfaringer

Center for Børn og Forebyggelse har gennemført en undersøgelse i centrets Familierådgivning med henblik på at belyse anvendelsen af bestemmelsen vedrørende forældreplæg. Undersøgelsen belyser anvendelsen af bestemmelsen inden for det seneste år (september 2015 til august 2016).

Besvarelser fra 15 familierådgivere indgår i undersøgelsen.⁶

Af de 15 familierådgivere, som deltog i undersøgelsen, har 8 familierådgivere svaret, at de inden for det seneste år har været involveret i en sag, hvor de har informeret forældrene om *muligheden* for at bruge bestemmelsen vedrørende forældreplæg.

5 familierådgivere har informeret om bestemmelsen i forbindelse med 1-2 sager i løbet af det seneste år, 1 familierådgiver har informeret om bestemmelsen i forbindelse med 3-4 sager og 2 familierådgivere har informeret om bestemmelsen i forbindelse med 5-10 sager.

Ingen af de 15 familierådgivere, som deltog i undersøgelsen, har inden for det seneste år været involveret i en sag, hvor der er *truffet afgørelse* vedrørende forældreplæg. De 15 familierådgivere har derfor heller

⁴ *Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier* (Vejledning nr. 3 til serviceloven).

⁵ *Styrk forældreansvaret for udsatte børn og unge – et overblik over reglerne om forældre- og ungeplæg*. Ankestyrelsen & Socialstyrelsen. 2013.

⁶ Undersøgelsen omfatter kun besvarelser fra Familierådgivningens myndighedssagsbehandlere – dvs. at § 50 teamets familierådgivere ikke indgår. Enkelte af myndighedssagsbehandlerne har ikke haft mulighed for at besvare undersøgelsen pga. ferie og barselsorlov.

ikke været involveret i sager inden for det seneste år, hvor brugen af forældrepålæg resulterede i, at forældrene blev *trukket i Børne- og ungeydelse*.

Dette indikerer, at det, at familierådgiverne har informeret om muligheden for at træffe afgørelse om forældrepålæg, i sig selv har haft en præventiv effekt, idet der ikke i nogen af de sager, hvor der er blevet informeret om forældrepålæg, efterfølgende er blevet truffet afgørelsen om forældrepålæg. Det må med andre ord antages, at forældrene efter at have modtaget informationen har ændret adfærd i et sådant omfang, at ikke har været behov for at tage bestemmelsen i brug.

Resultater fra Socialstyrelsens evaluering af forældrepålæg

I 2011 gennemførte Rambøll en evaluering af implementeringen og effekten af forældrepålæg for Socialstyrelsen. I evalueringen skelnes der imellem en *præventiv*, en *intervenerende*, og en *sanktionerende* brug af forældrepålægget. En præventiv brug af forældrepålægget indebærer, at forældrene informeres om *muligheden* for, at få meddelt et forældrepålæg. En intervenserende brug af forældrepålægget indebærer, at kommunen *meddeler forældrene et pålæg* med specifikke fremadrettede krav om opgaver eller pligter, som forældrene skal påtage sig, og der informeres om, at der vil blive fulgt op på, om forældrene efterlever kravene. En sanktionerende brug af forældrepålægget indebærer, at kommunen *stopper udbetalingen* af børne- og ungeydelsen, fordi opfølgningen har vist, at forældrene ikke har efterlevet kravene i forældrepålægget.⁷

Evalueringen af virkningen af forældrepålæg baserer sig på i alt 97 sager (fra 26 kommuner), hvor der er truffet afgørelse om at meddele et forældrepålæg. Evalueringen af virkningen af forældrepålæg omfatter således ikke den præventive brug af forældrepålæg.

Evalueringen viser, at forældrepålægget blev helt eller delvist efterlevet af forældrene i 81 pct. af sagerne med intervenserende brug og i 60 pct. af sagerne med sanktionerende brug af forældrepålægget.

Evalueringen viser overordnet, at en intervenserende brug af forældrepålægget ifølge sagsbehandlerne i ca. en tredjedel af sagerne har haft positive virkninger i forhold til at ændre forældrenes adfærd i relation til barnet, i forhold til at afhjælpe barnets problemer og i forhold til at barnet kommer i en positiv udvikling (se uddybning nedenfor). Tilsvarende viser evalueringen, at der i 60 pct. af sagerne ifølge sagsbehandlerne ikke kan konstateres, at den intervenserende brug af pålægget har haft betydning for samarbejdet mellem forældre og myndighed. Et nogenlunde tilsvarende billede tegner sig for den sanktionerende brug af forældrepålæg.⁸

Intervenerende brug af forældrepålæg⁹

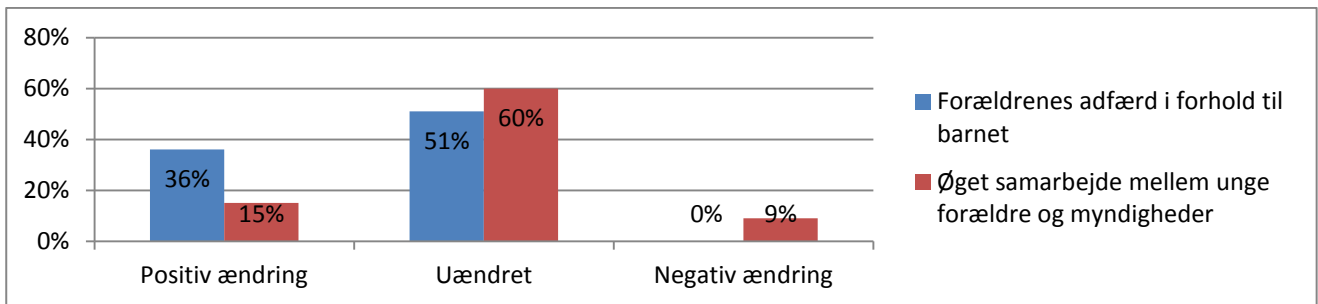
Evalueringen¹⁰ viser at den intervenserende brug af forældrepålæg har følgende virkninger på forældrenes adfærd og på samarbejdet imellem forældre, unge og myndigheder:

⁷ *Evaluering af forældrepålæg (§57A) og ungepålæg (§57B)*. Rambøll & Socialstyrelsen. 2011.

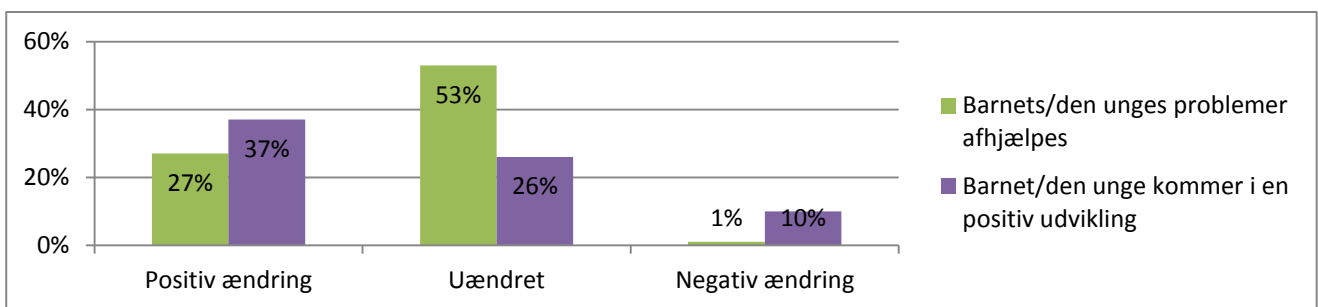
⁸ Ibid. (s. 61-62)

⁹ Ibid. (s. 59)

¹⁰ De resterende pct. dækker over sager, hvor virkningen af henholdsvis intervenserende og sanktionerende brug af forældrepålæg er ukendt eller hvor spørgsmålet ikke var relevant.

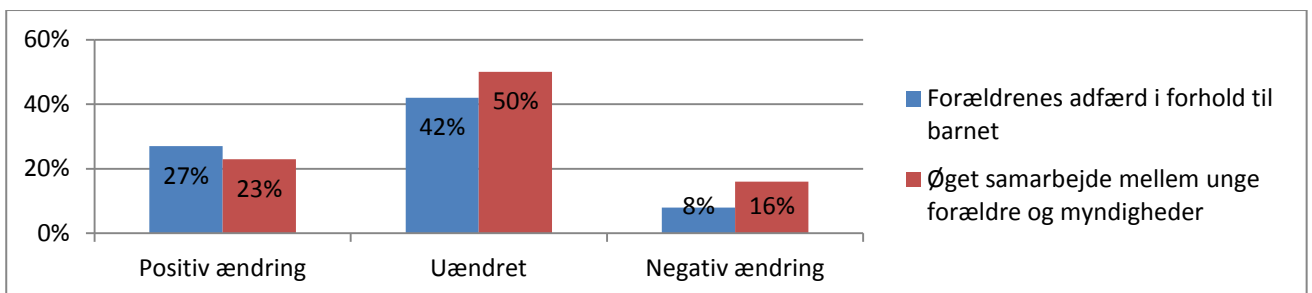

Evalueringen viser, at den intervenserende brug af forældreoplysning har følgende virkninger på langt sigt på barnets/den unges trivsel og udvikling:

Sanktionerende brug af forældreoplysning¹¹

Evalueringen viser at den sanktionerende brug af forældreoplysning har følgende virkninger på forældrenes adfærd og på samarbejdet imellem forældre, unge og myndigheder:

Evalueringen viser, at den intervenserende brug af forældreoplysning har følgende virkninger på langt sigt på barnets/den unges trivsel og udvikling:

¹¹ Evaluering af forældreoplysning (§57A) og ungeoplysning (§57B). Rambøll & Socialstyrelsen. 2011. (s. 59)

